



Portal de la Sagrera

Sant Fruitós de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sant Fruitós de Bages C/Sant Sebastià, 8 (08272 Sant Fruitós de Bages)
Emplaçament	Al cantó de migdia de la sagrera, obrint-se al carrer Sant Sebastià

Coordenades:

Latitud:	41.75115
Longitud:	1.87014
UTM Est (X):	406063
UTM Nord (Y):	4622764

Classificació

Número de fitxa	08213-85
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Medieval
Segle	XIII
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Estructural
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament de Sant Fruitós de Bages. Crta de Vic, 35-37 (08272 Sant Fruitós de Bages)

Fitxes associades:

[Sagrera de Sant Fruitós de Bages](#)

Autoria de la fitxa	Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa:	dl., 10/10/2005 - 02:00

Descripció

Antic portal d'accés al recinte murat de la sagrera de Sant Fruitós de Bages. Es tracta d'un antic portal adovellat que donava accés a l'interior del nucli de cases conegut com la sagrera de Sant Fruitós, nascudes a redós de l'església parroquial. El creixement urbanístic definitiu de la sagrera es produí al segle XIII, tenint constància ja al 1302 de l'existència d'un mur de tancament amb un vall al voltant. Aquest portal d'accés devia configurar, juntament amb d'altres, l'accés. Arquitectònicament es tracta d'un portal integrat al conjunt de cases, les façanes de les quals, foren obertes a la muralla, restant per tant encaixonat entre dues cases. És format per un seguit de dovelles rectangulars que es recolzen sobre dues bases monolítiques de 60 cm d'alçada, i que configuren un arc de mig punt. Les modificacions arquitectòniques dels edificis col·lindants provocaren que part de les dovelles del cantó dret restessin tallades. Al cantó dret del portal s'ubicà l'any 1915 una font pública d'aigua, que formava part de la xarxa urbana de subministrament, producte de l'arribada de l'aigua de la sèquia al municipi. L'arc de mig punt de l'arcada del portal es prolonga horitzontalment en l'espai creant una volta de canó. Aquesta volta sembla producte de modificacions posteriors, segurament del 1924, ja que en una de les fotografies procedents del fons Casajoana GRANDIA, RUIZ (2001:23), datada entre 1915 i 1920, s'aprecia el portal format per un seguit de tres arcades sense cobrir. Sobre la volta de canó s'aixeca una estructura formada per un mur de carreus quadrangulars, que podrien formar part de la muralla original del segle XIV. Sobre aquest tram de mur s'ubica una barana que descansa sobre balustres llises sense ornamentació, segurament afegides al segle XX. Possiblement aquesta darrera fase estigui en consonància amb la placa quadrangular de pedra afegida sobre el mur, on s'aprecia la data del 1924. Cal pensar que en aquest moment es cobriren les arcades fent una volta contínua i s'afegí la barana. La part posterior del portal, és a dir, jardins de la sagrera, l'estructura del portal és molt senzilla, quedant remarcada només per un seguit de dovelles que segueixen l'estructura superior de l'arc. Es tracta de dovelles quadrangulars més modernes producte d'una restauració posterior.

Història

L'existència del moviment de Pau i Treva a Catalunya, promogut pel bisbe Oliba el 1031, introduïa una protecció eclesiàstica per les terres entorn de les esglésies consagrades, que solia ser d'unes trenta passes vers els quatre punts cardinals. Aquest fet fou aprofitat pels pagesos locals, per aprofitar i construir les seves cases i sitges de gra, aprofitant la protecció sagrada que aquesta llei els oferia. Malgrat que originalment la població del terme de Sant Fruitós fou predominantment dispersa, l'any 1038 apareix ja esmentada l'existència d'un grup de cases anomenat sagrera entorn a l'església. A més a més l'any 1031 surt escrit el "camí" que porta a Sant Fruitós. Tot sembla indicar però, que fins a finals del segle XII, aquesta sagrera només foren un grup de cases sense cap ordre al voltant de l'església i sense portals d'accés. Al segle XII comença a aparèixer el nom de "vila" de Sant Fruitós aplicat a la sagrera. SALVADÓ (2003:274). Cal tenir en compte que al terme de Manresa, no apareix mai el nom de "sacreria" sinó el de "sacraiiis" o "sacrario". Aquest terme quan es refereix al conjunt de cases entorn de l'església moltes vegades acaba anomenant-se vila. Tal és el cas de Sant Fruitós, però també el de Santpedor o el de Sant Iscle. BENET (1985:147) L'any 1140 Pere Berenguer i la seva esposa Guilla, varen vendre a Guillem Berenguer la seva heretat del mas Cordelles a Sant Fruitós. No es tractava del mas sinó d'una finca ubicada a la sagrera de Sant Fruitós. L'any 1173, l'abat Ponç va establir a Pere Guillem de Claret un solar de terra perquè hi construís una casa en dita vila, on cregués més adequat. SALVADÓ (2003:275). El segle XIII fou decisiu en creixement i constitució de la sagrera, ja que fou en aquest moment en el qual el monestir de Sant Benet de Bages, promogué molts establiments de terra en aquella zona, construint cases. Aquest creixement urbanístic va tenir com a conseqüència el tancament murat de la sagrera. La primera notícia documental existent sobre les muralles de Sant Fruitós és de l'any 1302: "dictus locus Sancti Fructuosi, est locus muratus et habet ecclesiam parrochiale et terminum". L'any 1305 es té constància del vall de Sant Fruitós al costat del mur, i de la bestorre de la porta de la vila de Sant Fruitós. SALVADÓ (2003:276). Durant tot aquest segle es succeeixen els diversos establiments que permeten donar a conèixer quin devia ser l'aspecte de la sagrera a

finals del segle XIII i XIV. Devia ser segurament semblant a l'actual, amb els valls reomplerts, i part dels murs aprofitats com a façanes de cases, amb la conseqüent obertura de finestres i portes, i uns portals d'accés. La majoria dels establiments són obra del monestir de Sant Benet de Bages, la qual cosa fa pensar que va ser el gran promotor d'aquesta sagrera. Arquitectònicament l'element conservat com a portal té els seus orígens segurament al segle XIII-XIV, sofrint diverses modificacions al llarg dels segles, especialment a principis del segle XX, quan es degué cobrir la volta i afegir la balustrada superior.

Bibliografia

BENET I CLARÀ, A.; PLANES, J.A. (1988). "Sant Fruitós de Bages" a Història del Bages Vol. II. Ed. Parcir. Pàg. 333-378. BENET I CLARÀ (1984). Sant Fruitós de Bages a "Catalunya Romànica". Vol. XI. El Bages. Pàg. 404-443. SALVADÓ MONTURIOL, J. (2003). Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XVI). Ajuntament de Sant Fruitós de Bages. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

